

ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Конференция „Образованието и заетостта на младите хора в контекста на стратегията „Европа 2020“, организирана съвместно от Ш група на ЕИСК, българския Икономически и социален съвет, българското Министерство на труда и социалната политика и Представителството на Европейската комисия в България

София, България, 8 юни 2012 г.

Образованието трябва да допринася ефективно за създаването на висок стандарт на отлични постижения и за постигането на равенство по пътя на повишаването на общото ниво на знания и умения. В стратегията „Европа 2020“ са определени основните показатели за образованието, които предвиждат:

- че броят на преждевременно напускащите училище деца трябва да се сведе до под 10%;
- че не по-малко от 40% от хората на възраст 30—34 години трябва да са завършили висше или равностойно на него образование.

Успешното изпълнение на тези показатели има пряко въздействие върху други стратегически области като заетостта, иновациите, научноизследователската и развойната дейност и намаляването на бедността и социалното изключване.

Голямата безработица сред младите хора в Европа днес е една от последиците от несъответствието между уменията и търсенето и липсата на прогнози за необходимите умения в региона, което е очевидно свързано и с преждевременното напускане на училище.

Въз основа на досегашната работа на организациите и институциите, които участваха в конференцията по гореспоменатите въпроси, и на дискусиите, проведени в София на 8 юни 2012 г., се отправят следните препоръки:

Мерки, които следва да бъдат предприети от правителствата и университетите с цел подобряване на обучението и реализацията на младите хора:

- Създаване на условия, при които висшето образование допринася за благото на обществото и разполага с гарантирано устойчиво финансиране.
- Осигуряване на достъпност на висшето образование с възможност за учене през целия живот, като се отделя специално внимание на хората в неравностойно положение.
- Постоянно анализиране на нуждите на пазара на труда и адаптиране на резултатите към учебните програми на университетите. Паралелно с това трябва балансирано да се отразяват резултатите на актуалните научни изследвания, да се култивира разкрепостено мислене и да се разширява интелектуалният хоризонт на студентите, без да акцентира само върху пазара на труда.

- Значително разширяване на степента на участие на бизнеса и обществото в съставянето на учебните програми, както и в краткосрочното и дългосрочното планиране на университетите и другите висши учебни заведения, като същевременно се запази автономията им.
- Адаптиране на националните квалификационни рамки към европейския референтен модел с цел да се гарантира еднакво признаване на квалификацията на всеки човек във всички държави членки на ЕС.
- Прилагане на инструменти за качество и прозрачност, като например европейските стандарти и насоки за гарантиране на качеството и Европейската система за трансфер и натрупване на кредити (ECTS). Тези два инструмента са обвързани с резултатите от обучението — жизненоважно условие за постигането на качество и устойчивост в сектора на висшето образование.
- Пренасочване на образователните методи към обучение, съобразено в максимална степен с потребностите на учениците, тъй като това позволява да се съсредоточи вниманието върху реалните таланти на учениците и им дава възможност да придобиват умения по един по-ефективен начин.
- Университетите трябва да се съсредоточат върху формирането на интелигентни, предприемчиви, способни и притежаващи умения личности, които придобиват необходимите способности, за да могат да бъдат от полза на обществото, културата и икономиката.
- Предприемане на мерки за насърчаване на потенциала за изграждане на взаимовръзки със социалната икономика и социалното предприемачество.

Възможни политики и мерки за намаляване на преждевременното напускане на училище:

- Учениците трябва да могат да придобиват адекватни умения още докато са в образователната система.
- Необходимо е системите на образование и обучение да се модернизират, да станат по-ефективни и качествени и да предоставят на учениците такива умения и способности, които ще им осигурят успешно участие в пазара на труда.
- На младите хора, които продължават да бъдат безработни четири месеца след като са завършили или напуснали училище, трябва да се гарантира заетост или продължаващо образование и обучение.
- Особено важно е да се отделя специално внимание на младите хора в неравностойно положение, като се отчитат внимателно нуждите на различните групи, изхождайки от разбирането, че универсалният подход не е достатъчно ефективен.

- Трябва да има по-голямо предлагане на висококачествено начално професионално образование и обучение (ПОО), адаптирано към нуждите на младите хора. Трябва да се предлагат смесени форми на обучение, които съчетават ПОО с общото образование — подход, който може да допринесе за намаляване на случаите на преждевременно напускане на училище. От жизнено значение е сътрудничеството с работодателите и взаимодействието между различните образователни степени, от предучилищната до тази на висшето образование.
- Необходимо е да се повиши участието на родителите и местните общности и да се засили сътрудничеството между училищата и бизнеса в училищните и извънучилищните дейности.
- Трябва да бъдат приети допълнителни законодателни мерки за повишаване на финансовата самостоятелност на сектора, които да му позволят да привлича частни капиталови инвестиции.
- Да се последват успешните практики, прилагани в няколко държави членки на ЕС (Нидерландия, Англия, Германия и Италия), като се въведе „индивидуален образователен номер“ за всеки ученик и се създаде национален регистър на учениците.
- Трябва да се въведе задължително предучилищно образование за деца на четири и повече години, които не владеят майчиния си език в необходимата степен. Осигуряването на допълнително езиково обучение ще подпомогне интегрирането им в образователната система и общуването им.

Мерки, които следва да бъдат предприети в подкрепа на растежа и работните места, в контекста на програмата за модернизация на системите за висше образование в Европа:

- Необходима е модернизация на системата за висше образование в Европа.
- Тази модернизация трябва да доведе до много по-добра взаимна обусловеност между характера и равнището на образование и нуждите на пазара на труда.
- Нуждите на пазара на труда трябва да се оценяват преди всичко въз основа на концепцията за предварителната (*ex ante*), а не за последващата (*ex post*) оценка, и образователните програми и области трябва да се определят след получаване на резултатите от тези оценки.
- Отговорността на публичните власти, в тясно сътрудничество с представителите на работодателите, е ключът към създаването на по-добра обвързаност между това, което предлага висшето образование, и действителните нужди на пазара на труда, което ще намали проблема с несъответствието между уменията и работните места, както и общото равнище на безработицата.
- Необходимо е да се осигури повишено равнище на мобилност на европейските студенти. За тази цел всички форми на университетска квалификация трябва да се подложат на оценка, за да се сравнят образователните оферти на университетите и да се утвърди общата система за признаване на предоставяните от тях квалификации.

- Повишената мобилност на европейските студенти трябва да доведе и до по-разкрепостено мислене и по-силна проевропейска нагласа, както и до намаляване на национализма и ксенофобията.
- Необходимо е да се направи дългосрочна прогноза за пазара на труда, показваща очакваното съотношение на хората със и без висше образование. Така ще се избегне рискът висшите училища да „произвеждат“ бъдещи служители, които нямат перспективи за намиране на работа, съответстваща на тяхното образователно равнище.

София, 8 юни 2012 г.
